

Ülke Raporu: Türkiye 2021

Yönetici Özeti

İltica Bilgi Veri Tabanı (AIDA) Avrupa Mülteci ve Sürgünler Konseyi (ECRE) tarafından koordine edilmektedir. 23 Avrupa ülkesindeki iltica uygulamaları hakkında güncel bilgiler sağlamayı amaçlar. Bu 23 ülkenin içinde; Avrupa Birliği Üyesi 19 ülke: Avusturya (AT), Belçika (BE), Bulgaristan (BG), Kıbrıs (CY), Almanya (DE), İspanya (ES), Fransa (FR), Yunanistan (GR), Hırvatistan (HR), Macaristan (HU), İrlanda (IE), İtalya (IT), Malta (MT), Hollanda (NL), Polonya (PL), Portekiz (PT), Romanya (RO), İsveç (SE), Slovenya (SI) ile Avrupa Birliği üyesi olmayan 4 ülke (Sırbistan, İsviçre, Türkiye, Birleşik Krallık) yer almaktadır.

Veritabanının genel amacı, tüm ilgili aktörlere hem ulusal hem de Avrupa düzeyinde savunuculuk ve davalama çabalarını desteklemek için uygun araçlar ve bilgiler sağlayarak Avrupa'daki sığınma politikalarının ve uygulamalarının ve sığınmacıların durumunun iyileştirilmesine katkıda bulunmaktır.

Türkiye ülke raporu, iltica prosedürleri, kabul koşulları, sığınmacıların gözetimine alınması ve uluslararası korumanın içeriği alanındaki son gelişmeleri izler. Rapor, bağımsız bir uzman tarafından yazılmış ve ECRE tarafından düzenlenmiştir.

Bu belge, Mayıs 2020 güncellemesinin yayınlanmasından bu yana ulusal sığınma sistemindeki ana değişikliklere genel bakışın bir çevirisidir. Raporun tamamına İngilizce olarak [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Bu rapordaki bilgiler aksi belirtilmedikçe 31 Aralık 2021 tarihi itibarıyla günceldir.

Bu rapor, Avrupa Entegrasyon ve Göç Programı (EPIM-European Programme for Integration and Migration) tarafından finanse edilen ve Avrupa Vakıflar Ağı (Network of European Foundations), İltica, Göç ve Entegrasyon Fonu (AMIF-European Union's Asylum, Migration and Integration Fund) tarafından ortaklaşa başlatılan bir girişim olan İltica Bilgi Veri Tabanı (AIDA-Asylum Information Database)' nın bir parçasıdır.

2020 rapor güncellemesi sonrasında gerçekleşen temel değişikliklere genel bakış

İşbu rapor en son **Mayıs 2021** tarihinde güncellenmiştir.

2021 yılı, iki yarısı birbirinden farklı bir yıldır: 2021 yılının ilk yarısı, COVID-19 önlemlerinin gevşetilip aşuların daha yaygın olarak kullanıldığı 2020 yılından büyük ölçüde farklı değildi. Daha sonrasında Ağustos 2021'de Taliban Afganistan'ın yönetimini ele geçirdi. Böylece Afganistan'dan Türkiye'ye göç akışı hem hükümet hem de kamuoyu nezdinde Türkiye'nin 2021 yılındaki en öncelikli konusu oldu. İran sınırındaki düzensiz geçişlere karşı kamuoyunda büyük bir tepki oluştu. Türkiye'nin yaşadığı ekonomik kriz de göç akışlarına karşı kamuoyu tepkilerini yıl boyunca şekillendirdi.

Ülkeye giriş ve çıkışlar, Yunanistan-Türkiye sınırında devam eden geri itmeler ve Türkiye-İran sınırındaki "engellemeler" neticesinde ölümcül sonuçlar doğurdu.

Kayda erişim, 2021 yılında Türkiye'de uluslararası koruma arayanların en büyük sorunlarından biriydi. Kayıtlar alınmaya devam etti; ancak hangi İl Göç İdaresinin başvuruları aldığı belli değildi ve tüm paydaşlarımız yıl boyunca başvuru sahipleri açısından bu konuda ciddi engeller olduğunu bildirdiler. Özellikle uluslararası koruma arayan Afganlar için belirtilen bu engeller, geçici koruma için de geçerliydi.

Birçok şehirde kayda erişememe ile belirli bir bölgede yaşayanların en fazla %25'inin yabancı olabilmemesine olanak veren "seyreltme" politikası Mayıs 2022 itibariyle resmi politika haline geldi. Bu politika özellikle İstanbul, Ankara ve kıyı illeri başta olmak üzere birçok büyük şehri etkiledi. 2020'de 31.334 olan uluslararası koruma başvurusu 2021'de toplam 29.256'ya düştü. Kayıtlı geçici koruma sahiplerinin sayısı 2020'de 3.641.370 iken 2022'de toplamda 3.737.369'a yükseldi.

Kayıtlar ise sıklıkla ya devre dışı bırakıldı ya da kapatıldı. Örneğin, uluslararası başvuru sahibinin koruma başvurusunun reddedilmesi durumunda yabancı kimlik numarası ve kaydı anında kapatılıyordu. Kayıt ancak uluslararası koruma başvurusunun reddine itiraz edildiğinde aktif hale geliyordu. Uluslararası koruma başvurusu ile ilgili kesin ret kararı alındığında da tamamen kapatılıyordu. Ayrıca kişi hakkında verilmiş bir sınır dışı kararı varsa, başvuru sahibinin yabancı kimlik numarası aktif hale getirilmiyordu. Uydu kentlerin veya kayıtlı oldukları şehirlerin dışında yakalanan geçici ve uluslararası koruma sahiplerinin kayıtlarının kapatılmasıyla da ilgili sorunlar yaşandı.

Kayda erişememe, temel hizmet ve araçlara da erişememe anlamına geldiğinden kişileri doğrudan etkilemekte ve onları düzensiz yaşamaya zorlamaktadır. Kayıtları kapatılanlar, çocuklarının eğitime erişememeleri de dahil olmak üzere birçok sorunla karşılaştılar. 2021'de sosyal uyum programları, büyük ihtimalle Türkiye ekonomisindeki istikrarsızlığın gölgesinde kaldığı için fazla tartışılmadı.

Türk hükümeti, menşe ülke bilgisi eksikliği nedeniyle Afganistan'a sınır dışı işlemlerini 14 Ağustos 2021 itibariyle askıya alacağını açıkladı.¹ Ancak bu karar yeknesak bir şekilde uygulanmadı. Örneğin, Van İl Göç İdaresi, 227 Afgan'ın Ocak 2022'de Afganistan'a sınır dışı edilmesine karar verdi. Afganlara ilişkin mahkeme kararları, sınır dışıların askıya alınacağına duyurulmasına rağmen kendi içinde tutarlı değildi.

Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) yardımlarıyla gerçekleşen Afganistan'a destekli gönüllü geri dönüşler, Ağustos 2021'den sonra durduruldu. Buna karşın, Göç İdaresi Başkanlığı (GİB)

¹ Bu bilgi bir paydaş tarafından Mayıs 2022'de iletilmiştir.

2021'de (ICMPD yardımı ve ulusal bütçe finansmanı ile) kendi gönüllü geri dönüş mekanizmasını kurdu. Dolayısıyla, Ağustos 2021'den sonra eğer bir Afgan, Afganistan'a gönüllü olarak dönmek isterse bu işlem IOM aracılığıyla değil; GİB'in gönüllü geri dönüş mekanizması aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu mekanizma çok şeffaf olmamakla birlikte geri dönenlerin sayısı da belirsizdir. Gönüllü geri dönüşler Kabil'in düşmesinin ardından birkaç ay durmuş, ancak 2022'nin ilk ayları itibarıyla devlet yeniden çok sayıda Afgan'ı 'gönüllü geri dönüş' kapsamında Afganistan'a geri göndermeye başlamıştır.²

Türk hükümetinin konut inşa ettiği, okullara ve hastanelere yatırım yaptığı İdlib bölgesi de dahil olmak üzere Suriye'ye 'gönüllü' geri dönüşlerde de bir artış gözlemlenmektedir. UNHCR, bu geri dönüşlerin ailevi ve iş nedenleriyle olduğunu ifade etmiştir.

Bildirilen çok sayıdaki bu geri dönüşlerin ne kadar 'gönüllü' olduğu, özellikle mülteciler için düşmanca bir ortamın varlığı, uydu şehirler dışındakilerin kayıtlarının kapatılması ve devletin sadece geri göndermeye odaklanmasından ötürü tartışmalı ve belirsizdir.

Ukrayna'daki çatışmanın başlangıcından bu yana en az 30.000'i kara yoluyla ve 900'ü üçüncü ülkeler üzerinden hava yoluyla olmak üzere toplamda 58.000 Ukraynalı Mart 2022 itibarıyla Türkiye'ye gelmiştir.³ Ukraynalı kadınlar için hem internet üzerinden çalışabilecekleri hem de gelir elde edebilecekleri bir girişim başlatan **Kuşadası** Belediyesi'ninki de dahil olmak üzere bazı ekonomik destek programları başlatılmıştır.⁴ Savaşa karşı çıkan yaklaşık 14.000 Rus'un Mart 2022 itibarıyla Rusya Federasyonu'ndan Türkiye'ye kaçtığı bildirildi. Rusya'dan Türkiye'ye kaçanlar savaş karşıtı blogger'lar, akademisyenler, aktivistler ve iş adamlarından oluşmaktadır.⁵ Avrupa Birliği, eğitim hizmetleri ve nakit yardım programları dahil olmak üzere Türkiye'ye finansman sağlamaya devam etti. AB-Türkiye geri alımlarının uygulaması 2021 yılında donduruldu. 2016'dan Haziran 2022'ye kadar birebir kapsamında AB'ye yerleştirilen Suriyeli sayısı 33.961'dir.⁶

Ekim 2021'de bazı Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde değişiklik yapan 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayımlanarak Göç Genel Müdürlüğü'nün statüsü Göç İdaresi Başkanlığı'na yükseltildi.

Uluslararası koruma

Uluslararası koruma prosedürü

- ❖ **Ülkeye erişim:** 2021'in başlarında COVID-19'un etkileri hala hissedilmekteydi. Sınırlar kapalıydı ve kışın hava koşulları sertti. Ülkelerin geri itme politikaları yaygındı. Bu süreçte mültecilere ilişkin siyasi söylem o kadar olumsuzla döndü ki bazı yetkililer geri itmelerden açıkça olumlu bir şekilde bahsetmeye başladılar. Özellikle İstanbul havalimanı da dahil olmak üzere hava sınırlarına erişim önceki yıllara göre daha zor hale geldi.
- ❖ **Kayıt:** Başvuruların kayıt altına alınması, 2021 yılında Türkiye'de kişilerin uluslararası korumaya erişiminin önündeki en büyük engellerden biri olmaya devam etti. Yıl boyunca

² Bu bilgi bir paydaş tarafından Mayıs 2022'de iletilmiştir.

³ Sertaç Bulur, 'Bakan Soylu: 58 bin Ukraynalı savaş başladığından bu yana Türkiye'ye giriş yaptı' Anadolu Ajansı, 22 Mart 2022: <https://bit.ly/3rpHTaQ>.

⁴ Milliyet, 'Ukraynalı sığınmacılar iş hayatına geri dönüyor', 11 Mart 2022: <https://bit.ly/3jxmojB>.

⁵ Hurriyet Daily News, 'Some 14,000 Russians flee to Türkiye after Ukraine war', 21 March 2022. İngilizcesi: <https://bit.ly/3zKGVub>; Medyascope, 'Savaş demek artık suç: Putin'in gazabından kaçan Rus gazeteciler anlatıyor', 22 Mart 2022, <https://bit.ly/3b7jwZO>.

⁶ Bkz. GİGM, Geçici koruma: <https://bit.ly/3wm3j97>.

birçok büyük şehirde, kıyıda veya sınıra yakın illerdeki il göç idareleri yeni başvuru almayarak insanları 'uydu kentler' olarak belirlenen yerlere yönlendirdi. Kayıtlar tamamen sona ermesine de, hassas gruplar açısından da geçerli olmak üzere birçok yerde kayda erişimin 'neredeyse imkansız' olduğu bildirildi. İl göç idarelerinin uygulamadaki tutarsızlıkları da başka engeller yarattı. Bu süreçte, korunmaya muhtaç kişiler, temel hizmetlere erişimden yoksun bırakılarak insan hakları ihlali riskiyle karşı karşıya kaldı.

- ❖ **Seyreltme Politikası:** Türkiye'nin herhangi bir alan veya bölgesindeki toplam nüfusun dörtte birinden fazlasının yabancı uyruklu olması Mayıs 2022'den itibaren kanunla yasaklanmıştır. Bu kural hem Türkiye'de sürekli yaşayan hem de ülkeyi sadece ziyaret eden yabancıları kapsamaktadır. Bu kurala yüzde 25 sınırı veya yüzde 25 kuralı adı verilmiştir. Farklı illerden 781 mahalle, geçici koruma, uluslararası koruma ve oturma izinleri için adres kaydına, ikamet izni sahibi yabancı uyruklular ile geçici veya uluslararası koruma altında olup ikamet ettiği şehri değiştirmek isteyen yabancı uyrukluların kaydına, yeni doğanlar ile çekirdek aile birleşimleri hariç olmak üzere kapatılmıştır. Bu kural çerçevesinde, Türk vatandaşı olmayanlar, Türkiye'deki bu 781 mahalleden herhangi birini resmi kayıtlı adresi olarak seçemeyecek ve yetkili makamlardan bu yerlerden birine adresini taşımasını isteyemeyecektir. **Adana, Ankara, İstanbul, İzmir, Muğla ve Antalya** bu kategoriye giren illerden bazılarıdır.⁷
- ❖ **İlk derece prosedürlerinin kalitesi yükselmedi:** Önceki yıllara benzer şekilde, 2021'de de ilk derecede inceleme ve karar verme konusunda bölgeler arasında yeknesak bir uygulama yoktu. Mülakatların kalitesi, kanıtların değerlendirilmesi, hassas grupların tespit edilememesi, göç uzmanlarına yeterli eğitim verilmemesi ve yeterli tercümanın bulunmaması öne çıkan sorunlar olarak yıl boyunca rapor edildi. Uluslararası koruma başvuru prosedürlerindeki yapısal sorunlar ise il göç idarelerinde usul kurallarının yeknesak bir şekilde uygulanmaması ve 'açık' ve 'kapalı' uydu şehirler hakkında bilgi bulunmaması olarak tespit edildi.
- ❖ **Geri göndermeye karşı koruma:** Aralık 2020'de Anayasa Mahkemesi, sınır dışı kararlarına karşı yapılan idari itirazların askıya alma/durdurma etkisine ilişkin bir karar verdi. Mahkeme, idari itirazın sınır dışı kararını durdurması gerektiğini, aksi halde uygulamanın kötü muamele yasağı ve etkili başvuru hakkını ihlal ettiğine karar verdi.⁸ 2021 yılında ise Anayasa Mahkemesi'nin sınır dışı kararlarına yapılan itirazlarla ilgili ret kararlarında bir artış olduğu bildirildi. Paydaşlar, Mahkemenin ihtiyati tedbir kararı vermeyip AİHM'in tedbir kararı verdiği başvurulara dikkat çekti.⁹
- ❖ **Adli yardım:** Türkiye Barolar Birliği'nin Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ile işbirliği içinde yürüttüğü adli yardım projesi, sığınmacılara, idari gözetim, medeni hukuk meseleleri ve kadın hakları da dahil olmak üzere uluslararası koruma prosedürünün tüm aşamalarında ücretsiz adli yardım sağlamaya devam etti. Proje, güvenlik kodu olan kişilere hizmet vermemekte ve bu kişilerin adli yardıma erişimini sınırlandırmaktadır. Ancak genel olarak proje, özellikle küçük şehirlerde ihtiyaç duyulan bir hizmet olarak takdir görmektedir.
- ❖ **Bilgiye erişim:** Uluslararası koruma prosedürü ile uygulanan hukuk ve yükümlülükler hakkında bilgiye erişememe uygulamada endişe konusu olmaya devam etti. Özellikle,

⁷ Göç İdaresi Başkanlığı, 'Mahalle Kapatma Duyurusu', 22 Mayıs 2022, <https://bit.ly/3Pb4bG8>.

⁸ K.S, 2017/29420, 03.12.2020, <https://bit.ly/3wN67MD>.

⁹ Bu bilgi bir paydaş tarafından Mayıs 2022'de iletilmiştir.

hangi il göç idaresinin kayda açık olduğuna dair bilgi eksikliği ciddi bir sorun olarak rapor edildi.

Kabul koşulları

- ❖ **Uyum Stratejisi ve Ulusal Eylem Planı:** Bazı paydaşlara göre Uyum Stratejisi ve Ulusal Eylem Planı 2021'de de uygulanmaya devam etti; ancak özellikle görünür kılınmadı. Bazıları bu durumun, halkın göç konusundaki tepkisinden ötürü hükümetin sosyal uyum programları konusunda çaba sarf eder bir izlenim vermek istemediğinden kaynaklandığını düşünmekteydi.
- ❖ **Barınmaya erişim:** Türkiye'nin göç ve sığınma hukukunun en belirgin eksikliklerinden biri, sığınma başvuru sahiplerine devlet destekli barınma imkânı sağlanmamasıdır. Bu durum, ciddi ayrımcılık ve hak ihlali riski yaratarak sığınmacıları evsizliğe veya insani olmayan yaşam koşullarında barınmaya itmektedir. Mültecilerin maddi durumu, 2020-2021 yıllarında COVID-19 pandemisi ve 2021 ekonomik krizinin etkisiyle daha da kötüleşmiştir.
- ❖ **İşgücü piyasasına erişim:** Birçok mülteci, sığınmacı ve geçici koruma sahibi, yaptıkları işlerin doğası, sokağa çıkma yasakları ve COVID-19'un ekonomi üzerindeki etkisiyle iş bulmakta ve koruyucu ekipman ile hijyen ürünleri dahil olmak üzere temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çekti. 2021'deki ekonomik krizin de etkisiyle birçok mülteci ve sığınmacının bu konuda zorlanmaya devam etti.
- ❖ **Eğitime erişim:** COVID-19, 2021'in başlarında, eğitime erişimin aksamasında rol oynadı ve ekonomik krizle de birleştiğinde, çocuk işçiliğinde artışa neden oldu. 2022'de alınan kararla, Suriyeli geçici koruma sahipleri ve mavi kart sahipleri de dahil olmak üzere tüm yabancı öğrencilerin Türkiye'de üniversite için ödeme yapması gerekmektedir.

Sığınmacıların İdari Gözetimi

- ❖ **Gözaltı / gözetim yeri:** Geri gönderme merkezlerinin sayısı 2021'de 26'dan 30'a yükselmiştir.
- ❖ **Afganistan'a zorla veya zorunlu geri dönüşler:** Türk hükümeti, menşe ülke bilgisi eksikliği nedeniyle 14 Ağustos 2021 itibarıyla Afganistan'a sınır dışı işlemlerini askıya alacağını açıkladı.¹⁰ Ancak uygulamada yeknesaklık sağlanamadı. Örneğin, Van İl Göç İdaresi, 227 Afgan'ın Ocak 2022'de Afganistan'a sınır dışı edilmesi yönünde işlem başlattı. Afganistan'a ilişkin mahkeme içtihadı, sınır dışı edilmelerin askıya alınacağını duyurulmasına rağmen kendi içinde tutarlı değildi.
- ❖ **Afganistan'a gönüllü geri dönüşler:** IOM yardımlarıyla gerçekleşen Afganistan'a destekli gönüllü geri dönüşler, Ağustos 2021'den sonra durduruldu. Buna karşın, GİB 2021'de kendi gönüllü geri dönüş mekanizmasını kurmaya başladı. Dolayısıyla, Ağustos 2021'den sonra eğer bir Afgan, Afganistan'a gönüllü olarak dönmek isterse bu işlem IOM aracılığıyla değil; GİB'in gönüllü geri dönüş mekanizması aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu mekanizma çok şeffaf olmamakla birlikte geri dönenlerin sayısı da belirsizdir. Bu geri dönüşler Kabil'in düşmesinin ardından birkaç ay durmuş, ancak

¹⁰ Bu bilgi bir paydaş tarafından Mayıs 2022'de iletilmiştir.

2022'nin ilk ayları itibariyle çok sayıda Afgan yeniden 'gönüllü geri dönüş' kapsamında Afganistan'a geri gönderilmiştir.

- ❖ **Gözetim/gözetime alternatifler:** Aralık 2019'da Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 57(a) maddesi de dahil olmak üzere kanunda yapılan yeni değişikliklerle belirli bir adreste ikamet, kamu yararı için gönüllü olarak çalışma, bildirim yükümlülüğü, aile temelli geri dönüş, göç danışmanlığı, mali garantiler ve elektronik kelepçe dahil olmak üzere idari gözetim alternatifleri getirildi. Kanuna göre bu tedbirler 24 aydan fazla uygulanamaz ve uyulmaması halinde idari gözetim kararı uygulanır. Uygulama yönetmeliğinin 2020 yılında çıkmaması, yasayla getirilen alternatiflerden sadece bildirim yükümlülüğü ve belli adreste ikamet şartlarının uygulanmasına yol açtı. İlgili yönetmelik 2021'de de hazır edilemedi.
- ❖ **İdari gözetimde olanların sınır dışı kararlarına itiraz:** Türkiye genelinde yedi günlük süre her davada aynı şekilde uygulanmazken, uygulandığı yerlerde ise avukatların idari gözetimde tutulan müvekkilleri adına zamanında itirazda bulunabilmeleri güçleşti.

Uluslararası Korumanın İçeriği

- ❖ **İkamet izinleri ve diğer idari prosedürler:** İl göç idareleri hem uluslararası hem de geçici koruma sahipleri için adres doğrulama süreçleri yürütmüştür. Kayıtlı adresinde bulunamayanlar hakkında sınır dışı işlemleri uygulanmıştır.
- ❖ **Yeniden yerleştirme:** Pandeminin getirdiği zorluklara rağmen BMMYK 2021 yılında üçüncü ülkelere 12.270 adet yerleştirme başvurusu yapmış ve 7.400 kişi Türkiye'den ayrılmıştır.¹¹ Ayrılan kişilerin %76'sı Suriyeli, %12'si Afgan ve %12'si diğer milletlerdendir.¹² Bu istatistiklerin 2022'de artması beklenmektedir. GIB'in istatistiklerine göre, 2014 ile Haziran 2022 arasında 19,189 Suriyeli, başta Kanada, ABD, İngiltere ve Norveç olmak üzere üçüncü ülkelere yerleştirildi.¹³
- ❖ **Ukrayna:** Ukrayna vatandaşları Türkiye'ye pasaport veya nüfus cüzdanı ile giriş yapabilmekte ve 90 güne kadar yasal olarak vizesiz ülkede kalabilmektedirler.¹⁴ Türkiye'ye yasal yollardan giriş yapan; ancak çatışmalar nedeniyle çıkış yapamayan Ukrayna vatandaşlarına, yapacakları oturma izni başvurularında destek olunması için valiliklere Mart 2022'de talimat verilmiştir.¹⁵ Mart ayından sonra İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, çatışmaların başladığı günden itibaren 58.000 Ukraynalının Türkiye'ye geldiğini, en az 30.000'inin karadan, 900'ünün ise üçüncü ülkelere geldiğini bildirmiştir.¹⁶ Ukraynalı kadınlar için hem internet üzerinden çalışabilecekleri hem de gelir elde edebilecekleri bir girişim başlatan **Kuşadası** Belediyesi'ninki de dahil olmak üzere bazı ekonomik destek programları başlatılmıştır.¹⁷ AFAD'ın desteğiyle Türkiye'ye gelen ve **Edirne** ve **Kırklareli**'deki yurtlara yerleştirilen Ukrayna vatandaşları arasında 551 Kırım Tatarı ve Ahıska Türkü de bulunmaktadır.¹⁸ Ayrıca Rus vatandaşları da Türkiye'ye 90 gün süreyle vizesiz seyahat edebilirler. Savaşa karşı çıkan yaklaşık

¹¹ UNHCR Türkiye: 2021 Operasyonel Özeti: <https://bit.ly/3yuZMIK>.

¹² Bu bilgi bir paydaş tarafından Mayıs 2022 iletilmiştir.

¹³ GIB, *Geçici koruma*: <https://bit.ly/3wKyP0K>.

¹⁴ Dışişleri Bakanlığı web sitesi: <https://bit.ly/3EaBRzI>.

¹⁵ Anadolu Ajansı, 'Türkiye'den gönderilen insani yardım malzemeleri Ukrayna'da', 7 Mayıs 2022: <https://bit.ly/3MjiVSb>.

¹⁶ Anadolu Ajansı, 'Bakan Soylu: 58 bin Ukraynalı savaş başladığından bu yana Türkiye'ye gelmişti', 22 Mart 2022: <https://bit.ly/3rpHTaq>.

¹⁷ Milliyet, 'Ukraynalı sığınmacılar iş hayatına geri dönüyor', 11 Mart 2022: <https://bit.ly/3jxm0jB>.

¹⁸ Anadolu Ajansı, 'Türkiye'den gönderilen insani yardım malzemeleri Ukrayna'da', 7 Mayıs 2022: <https://bit.ly/3MjiVSb>.

14.000 Rus'un Mart 2022 itibariyle Rusya Federasyonu'ndan Türkiye'ye kaçtığı bildirildi. Rusya'dan Türkiye'ye kaçanlar savaş karşıtı blogger'lar, akademisyenler, aktivistler ve iş adamlarından oluşmaktadır.¹⁹

Geçici koruma

Geçici koruma prosedürü

- ❖ **Kayıt:** Uluslararası koruma başvuru sahiplerinin kaydına ilişkin yukarıda belirtilen hususlar (hangi şehirlerin kayda açık/kapalı olduğu konusundaki belirsizlik, koruma arayanları sınır dışı ve idari gözetim riskiyle karşı karşıya getirecek şekilde kimliğe erişimde ciddi sorunlar) geçici koruma prosedürü kapsamındaki kayıt işlemleri için de geçerlidir. Sorunlara bağlı olarak güvenlik kontrolleri birkaç ay sürebilmekte ve ön kayıta önemli gecikmeler meydana gelmektedir. Bu durum, tercüman eksikliği ve kayda erişimi güçleştiren, göç uzmanlarının yalnızca zaman alıcı yasal müdahalelerle düzeltilebilecek hataları gibi uygulamaya dair sorunlarla daha da kötüleşmektedir. Ayrıca 2021'de, kayıtlı şehirleri dışında yaşayan koruma sahiplerinin kayıtlarının kapanmasına yol açan "adres doğrulama"dan doğan sıkıntılar da mevcuttu.
- ❖ **Gönüllü geri dönüş:** 2021 yılında gönüllü geri dönüş formlarının zorla imzalanması konusunda paydaşlar ciddi endişe duymaya devam ettiler. Geri gönderme merkezlerindeki koşullar da insanları geri dönmeye iten önemli bir faktör olarak belirtildi. Türkiye, İdlib de dahil olmak üzere birçok bölgede konut inşa programı başlattı ve Mayıs 2022'de haftada 400-500 Suriyelinin gönüllü olarak Suriye'ye döndüğünü ifade etti.

Geçici korumanın içeriği

- ❖ **Barınma:** Geçici barınma merkezlerindeki kişi sayısı 2021'de düşmeye devam etti. Nisan 2021'de 56.970 olan sakin sayısı Haziran 2022 itibarıyla 49.349'a geriledi.
- ❖ **Eğitim:** Kayıt oldukları şehirler dışında yaşadıkları tespit edildikten sonra kaydı kapatılan bazı geçici koruma sahiplerinin çocukları eğitime erişimde sorunlar yaşadı. Suriyeli geçici koruma sahiplerinin üniversite ücretlerinden muafiyetleri iptal edildi. Bu durum, gelecekte daha az kişinin üniversiteye kayıt yaptırmasına yol açacağından paydaşları endişelendirmektedir.

¹⁹ Hurriyet Daily News, 'Some 14,000 Russians flee to Türkiye after Ukraine war', 21 March 2022. İngilizcesi: <https://bit.ly/3zKGVub>; Medyascope, 'Savaş demek artık suç: Putin'in gazabından kaçan Rus gazeteciler anlatıyor' 22 Mart 2022, <https://bit.ly/3b7jwZO>.